

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mráčky v právní věci žalobkyně: **T. R.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 5. 2023, čj. RN-505 224 334/315-AHN, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2025, čj. 53 Ad 2/2025-210, o návrhu žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti,

t a k t o :

- I. Žádost žalobkyně o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II. Nejvyšší správní soud **v y z ý v á** žalobkyni, aby **ve lhůtě patnácti dnů** od doručení tohoto usnesení předložila plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, nebo ve stejné lhůtě prokázala, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

O d ů v o d n ě n í :

[1] NSS dne 17. 6. 2025 obdržel kasační stížnost, kterou se žalobkyně (*stěžovatelka*) domáhá zrušení shora označeného usnesení krajského soudu, který odmítl žalobu stěžovatelky proti rozhodnutí žalované. Stěžovatelka kasační stížnost spojila se žádostí o osvobození od soudních poplatků a návrhem na ustanovení zástupce.

[2] Vedený spor se týká důchodového pojištění, přičemž řízení v této oblasti podléhá osvobození od soudních poplatků (viz § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích). NSS proto nerozhodoval o žádosti stěžovatelky o osvobození od soudního poplatku.

[3] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát. Z uvedeného vyplývá, že stěžovateli lze na jeho návrh ustanovit zástupce, jsou-li současně splněny dvě podmínky: 1) stěžovatel splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) ustanovení je nezbytné k ochraně jeho práv.

[4] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, žádost zamítne.

[5] Jak bylo uvedeno výše, nynější řízení je řízením ve věci důchodového pojištění, které je od soudního poplatku ze zákona osvobozeno. Skutečnost, že stěžovatelce svědčí věcné osvobození od soudního poplatku, však sama o sobě neznamená splnění jedné z podmínek pro ustanovení zástupce dle § 35 odst. 10 s. ř. s. (viz rozsudek NSS ze dne 24. 8. 2011, čj. 4 Azs 22/2011-46). Soud proto musí pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce posuzovat, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. (tj. nedostatek prostředků), přestože je stěžovatelka od soudních poplatků ze zákona osvobozena.

[6] Účelem institutu osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce je ochrana práv účastníka řízení, pokud by mu mohla vzniknout vážná újma na jeho právech v důsledku nedostatku finančních prostředků, který by mu bránil účinně chránit svá práva v řízení před soudem. Smyslem tohoto institutu není kompenzovat navrhovateli finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale zajistit přístup k soudu. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků proto musí v první řadě osvědčit splnění zákonem stanovených předpokladů. Důkazní břemeno o tom, že jsou uvedené předpoklady splněny, nese navrhovatel (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS, rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS, či rozsudek NSS ze dne 9. 10. 2014, čj. 7 As 177/2014-17).

[7] Stěžovatelce byl ze strany NSS zaslán Formulář k vyplnění jejích osobních, majetkových a výdělkových poměrů (*formulář*). Do formuláře stěžovatelka uvedla, že je rozvedená, žije sama, nemá žádný příjem ze zaměstnání ani podnikání či jiné samostatné výdělečné činnosti a nevlastní majetek větší hodnoty. V kolonce půjčka vyplnila „*půjčka v programu start 500 000 Kč s přísl.*“ Neuvedla již však, zda a jakým způsobem půjčku splácí. Dle Oznámení o zvýšení starobního důchodu stěžovatelka pobírá starobní důchod ve výši 12 443 Kč (ve formuláři však uvedla částku 7.381 Kč). Dále stěžovatelka uvedla, že je finančně závislá na pomoci svých dvou dětí, aniž by však specifikovala výši jejich finanční podpory. Z vyjádření stěžovatelky spíše vyplývá, že jí vypomáhají s běžnými záležitostmi (návštěva lékaře, nákupy). Stěžovatelka neuvedla výši svých průměrných měsíčních nákladů – výdaje na bydlení, jídlo atp. V kolonce nájemné uvedla „*dle aktuálních možností.*“ Zdůraznila svůj nepříznivý zdravotní stav a odkázala na vedené soudní řízení.

[8] Tyto informace NSS vyhodnotil jako dílem neúplné a dílem nevěrohodné. Neplyne z nich totiž, jaké výdaje stěžovatelka má a v jaké výši, byť byla stěžovatelka k doložení těchto informací výslovně vyzvána (viz přípis stěžovatelce ze dne 4. 7. 2025). NSS je nadto z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatelka u něj zahájila desítky soudních řízení, v nichž opakovaně žádá o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce a opakovaně soudu dokládá nedostatečně vyplněný formulář sloužící k posouzení jejích žádostí, resp. návrhů. V těchto řízeních NSS označil majetkové poměry uvedené ve formuláři za obecné a nekonkrétní (viz např. usnesení ze dne 17. 11. 2020, čj. 8 Ads 244/2020-26, ze dne 19. 4. 2023, čj. 4 Ads 106/2023-18, či ze dne 10. 1. 2024, čj. 3 Ads 232/2023-48). Stěžovatelka je tak již dostatečně seznámena s povinností tvrdit

pokračování

a doložit výše uvedené, resp. stěžovatelka si musí být vědoma nedostatečnosti údajů, které soudu opakovaně sděluje, a následků, které z toho pro ni plynou.

[9] Z výše uvedeného je zřejmé, že stěžovatelka sice soudu sdělila některé údaje, ovšem nikoliv v podobě, aby dostatečně konkrétně, a především úplně tvrdila a doložila své poměry. Informace předložené soudu musí být vždy věrohodné a úplné tak, aby si soud mohl učinit úplný obrázek o majetkové situaci stěžovatelky. V opačném případě je vyhovění žádosti o osvobození od soudních poplatků vyloučeno. Stěžovatelka především soudu nesdělila žádné pravidelné měsíční výdaje (např. na stravování, bydlení, jízdné, ošacení apod.), tím spíše je pak nedoložila. Taktéž zmíněné dluhy nekonkretizuje ani např. uvedením měsíčních splátek.

[10] S ohledem na uvedené dospěl NSS k závěru, že stěžovatelka nedoložila své majetkové poměry v rozsahu, v jakém k tomu byla vyzvána a neprokázala nedostatek finančních prostředků jako jeden z předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Již první z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. tak není splněna. NSS proto výrokem I. tohoto usnesení zamítl návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[11] Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Splnění podmínky povinného právního zastoupení musí být soudu řádným způsobem doloženo.

[12] Dle § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, je předpokladem pro výkon advokacie vysokoškolské vzdělání v oboru právo získané 1. v magisterském studijním programu studiím na vysoké škole v České republice, nebo 2. studiím na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

[13] V této souvislosti proto NSS stěžovatelku vyzval k doložení splnění podmínky podle § 105 odst. 2 s. ř. s. pro řízení o kasační stížnosti, a to buď předložením plné moci udělené advokátovi, nebo předložením dokladu o vysokoškolském právnickém vzdělání [vysokoškolský diplom o absolvování příslušného studia (postačí v kopii)], a to ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

Nevyhoví-li stěžovatelka výzvě k předložení plné moci udělené jí advokátovi pro řízení o kasační stížnosti, ani neprokáže, že má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie, soud kasační stížnost **odmítne** (§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.).

Vojtěch Šimíček
předseda senátu